

223. BUDAPESTI NŐGYŰLÉS TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYNÉHOZ

(Budapest, 1946. április 10.)

On occasion of women's meeting we are sending heartiest greetings remembering your activities during twenty five years Horthy terror and war, as organizer of resistance movement in France, England.¹

PIL 704. f. 82. ó. e. (távirat)

*

Nőgyűlésünk alkalmából legszívésebb üdvözetünket küldjük, megemlékezve az Ön aktivitásáról az ellenállási mozgalom szervezőjeként Franciaországban és Angliában a 25 éves Horthy-terror és háború ellen.¹

¹ Pontosabb aláírás nélkül - valószínűleg egy szociáldemokrata nőgyűlés távirata.

224. SUPKA GÉZA TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1946. április 10.)

Nagy megtiszteltetés lenne, ha Világ napilap főmunkatársságát vállalnád. Régi ragaszkodással

PIL 704. f. 82. ó. e. (eredeti távirat)

225. JÁSZI OSZKÁR KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Worcester, 1946. április 14.)

Mélyen tisztelt és kedves Barátom,

Hogy utolsó levelem válasz nélkül maradt, azt vagy elvi eltérésnek tulajdonítom (bár ez nem valószínű, mivel Te mindig mestere voltál a polémiának), vagy a Kegyelmes Asszony betegségének (ettől sokkal jobban félek). Önző okokból is, mivel rája még nagy szüksége lesz a szerencsétlen országnak! (Miránk már alig.)

Mióta a mellékelt cikk megjelent, pesszimizmusom nagyban fokozódott. A Nagy Vincéék kipofozása a Rákosi diktátori parancsára¹ aggasztó jel a Groza- és Tito-diktatúrák felé, hiszen Te is tudod, hogy ha Nagy Vince fascista, akkor én Názi vagyok, és Te valahol a kettő között lebegsz.

Ha „haza” érsz, kérlek létesíts egy megbízható levél-összeköttetést közöttünk. Az én látogatásom még a tervezgetés stádiumában sincs, mint a Tied, mivel 1. nincs pénzem, 2. én mindig kénytelen leszek a bolsik tyúkszemére lépni, 3. egészségem megromlott, és a hét végén konzultációra New Yorkba megyek, mivel itt nem tudtak plauzibilis diagnózist adni. (Úgy látom, hogy vérkeringési zavarokról van szó.)

Mivel hiszek a telepathiában, „odahaza” gyakran fogsz magad körül érezni.

Régi tisztelettel és szeretettel

Jászi Oszkár

Kegyelmes Asszonyom,

Nagyon fájjalom, hogy most nem lehet Mihály mellett.

Persze, a Lex Károlyi nem volt elég, s ezt világossá kell tenni a kispapok és a proli koponyáknak és a dicső államférfiaknak.

Mielőbbi teljes gyógyulásáért imádkozva kezét tisztelettel csókolja

PIL 704. f. 82. 6. e. (eredeti)

¹ A Sulyok-csoport kizárása a Kispapártból.

226. POLÁNYI KÁROLY KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1946. április 15.)

Mélyen tisztelt Elnök Úr!

Nagyon, de nagyon jólesett levele, amellyel hetvenéves születési napja alkalmából írott méltatásomra reflektál. Talán azért is különösen jólesett, mert, bevallom, nagyon igyekeztem arra, hogy a pillanaton magamat túltéve a „századok mértékével mérjem a jelent”. A pillanatot – azóta bizonytalansággal megélt – Práger Jenő képviselte, aki állítólag Károlyi Mihály hívei nevében feltételeket jelentett volt be, amelyeknek teljesítése nélkül Károlyi hazamenetelét ők helyteleníték. Ez ellen én Prágernél írásban tiltakoztam, és Elnök Úr elől sem titkoltam véleményemet, hogy Práger lépése se Magyarország, sem Károlyi érdekét nem szolgálja. Hozzátettem, hogy semmi okot sem látok arra, hogy Elnök Úr hívei miért ne követelhetnék a Károlyi-per törlését, és miért ne alakítsák úgy Magyarországon, mint a külföldön ilyen irányú magyar közvélemény (vagy akár nemzetközi közvélemény). De azt a hazamenetel *előzetes* feltételeként szabni meg a jelen helyzetben annyit tesz, mint Károlyi és a magyar rezsim között mesterségesen az ellentét létszátát kelteni. Ezt olyankor tenni vétek, mikor az országnak Károlyira égető szüksége van, míg az országnak bonyolult nemzetközi függésben levő helyzete nem enged szabad kezét a kormánzatának, és még kevésbé a benne képviselt baloldali pártoknak. Cikkem a tanúja, hogy külön tudtam választani ephemera nézeteltéréseinket, bármily komolyak voltak is, Károlyi történelmi missziójának megítélésétől.

Tény, hogy már több mint egy éve nézeteltérés állott fenn közöttünk, a magyar fejlődés megítélése és az annak megfelelő magatartás tekintetében. Abból, hogy én angol szemmel néztem a világot, soha eltérés nem keletkezhetett, mert egyetértettünk abban, hogy angol-országi együttműködés magyar földön a jelen világhelyzetben mindhárom népek érdeke. Az eltérés a magyar belfejlődésre vonatkozott. Soha nem tagadtam, hogy el tudok képzelni olyan fejlődést Magyarországon, amely Elnök úrnak nem engeddi meg a bekapcsolódást. Semmi kétség, hogy egy ideig az oroszok egy magyar Badoglio-rezsim¹ lehetőségével kacérkodtak. Azonban ez esetben is azt vitattam, [hogy] Kelet-Európa demokratizálódása csak ideig-óráig lassulna le. Mindezt én azon álláspont nyomán fejtettem ki, amelyet még Amerikában, 1942 végén írott cikkemben fektettem le (Harper's Magazine, 1943 március) – szóval olyankor, amikor még nem is gondolhattam arra, hogy Károlyival érintkezést fogok keresni, és amikor egyes-egyedül állottam azzal a nézetrel, hogy a Szovjetek Kelet-Európában nem bolsevizmust, hanem demokratikus konszolidációt fognak terjeszteni.

Engedje meg, Elnök Úr, hogy ez alkalomból megállapítsam, hogy nézetem – a harmadik személy tárgyilagosságával élve – mi volt. Kezdetől fogva azt hangsúlyoztam, hogy Károlyi missziója elsősorban külpolitikai, és csak másodsorban belpolitikai. De hogy még az utóbbi vonatkozásban is *két* irányban nagy a potenciális hasznossága az ország érdekében: először, mint a magyar baloldali egység szimbóluma, másodsorban mint